

Het garnizoen

De in ons land gelegerde Duitse krijgsmacht had drie functies: deelnemen aan offensieve operaties tegen Engeland (dat was alleen een zaak van *Luftwaffe* en *Kriegsmarine*); Engelse, later Geallieerde pogingen om in Nederland te landen, afslaan c.q. onaantrekkelijk maken (*Heer, Luftwaffe, Kriegsmarine*) – en dan konden die onderdelen van de *Wehrmacht*, als het hard tegen hard ging, ook (maar alleen in laatste instantie) gebruikt worden om binnenlandse opstanden te onderdrukken. Ingrijpen in dat soort situaties was aan Duitse kant primair de functie van de *Ordnungspolizei*, eventueel ook van de *Waffen-SS*.

De *Ordnungspolizei* had een eigen *Befehlshaber* die onder Rauter ressorteerde. Op alle hogere niveaus controleerde zij de Nederlandse politie; bij elke provinciale *Beaufragte* was een officier van de *Ordnungspolizei* gedetacheerd die voor wisselende taken gebruikt kon worden; vaste dagelijkse controle werd door overeenkomstige officieren uitgeoefend bij de vijf procureurs-generaal en bij de hoogste politie-autoriteiten in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Op lager niveau werden de Nederlandse politiemannen bij het ophalen van Joden en het uitvoeren van razzia's vaak vergezeld (en gecontroleerd) door leden van de *Ordnungspolizei*. Deze zorgde ook voor executiepeletons. De *Ordnungspolizei* was evenwel buiten Duitsland niet een formatie die, als de normale politie, over honderden bureaus en posten verspreid was – zij vormde een gekazerneerde militaire macht. Ze bestond uit bataljons, elk van ca. vijfhonderdvijftig man, die de beschikking hadden over machinegeweren, mortieren en licht geschut. Het aantal bataljons varieerde nogal; er waren er steeds minstens drie: in Amsterdam, Den Haag en Tilburg. Later werden zij tot een *SS-Polizeiregiment* verenigd. Staf, verbinding- en kleinere eenheden meegeteld, telde het gehele corps ca. drieduizend man.

Daarnaast waren er de eenheden van de *Waffen-SS*. In de tweede helft van '40 was de *SS-Verfügungsddivision* die in de meidagen voor een deel door de Grebbelinie gebroken, voor een ander deel naar Zeeland doorgestoten was, in ons land gelegerd. Langduriger verbleven hier twee *Totenkopf-Standarten* (de no.'s 4 en 11) met zwaartepunten in Den Haag en Zandvoort; in '41 werden zij naar het Oostfront overgebracht. Hun plaats in ons land was toen al ingenomen door een aantal opleidingseenheden, behorende tot de *SS-Polizeidivision*. Dat was een divisie die oorspronkelijk uit manschappen van de *Ordnungspolizei* bestond maar die tot de *Waffen-SS* gerekend werd. Tal van wijzigingen volgden nog, maar in 't Veld schat toch dat er van lente '41 tot september '44 constant ca. twintigduizend man *Waffen-SS* in ons